

de fotògrafs i editors de postals que apareixen al final de l'obra.

Un altre aspecte a remarcar és l'important treball de documentació realitzat. El caràcter polisèmic de les fotografies, és a dir, la diversitat de lectures que presenta una mateixa imatge, obliga a fer un important esforç d'identificació d'elements i de persones, al qual s'afegeix molt sovint la dificultat de la datació.

El llibre s'obre amb una imatge de 1868 (la del capgròs Berruga) i es tanca amb la de dos nens voluntaris dels Special Olympic del 2000. En aquest període, les imatges ens parlen ni més ni menys que del poble, o millor dit, dels diferents pobles que conviuen en el poble, i que van desfilitant i es van transformant i transformen el que avui és la ciutat de Figueres.

Les fotografies ens parlen de l'ensenyament i la formació, dels esports, el teatre, els orfeons, les cobles, els intel·lectuals, el sometent, els polítics, els obrers, les forces vives, les processons, els gimnastes, les colònies escolars, les visites oficials...

Però també, i paral·lelament a tot això, els documents ens mostren la pèrdua o la transformació d'espais públics i privats, el difícil encaix d'allò entès com a modernitat durant els anys 1960 i 1970 i la fal·lera d'esborrar edificis que avui ens semblarien imprescindibles

(la Cambra Agrícola, el Suís, la farmàcia Vidal, etc.).

La Guerra Civil de 1936-1939, els bombardeigs i l'apilonament dels fons artístics al castell de Sant Ferran, la primera missa a l'església parroquial l'any 1939, pràcticament enderrocada i amb el cel com a teulada. I els anys de postguerra, amb misses de campanya, desfilades i braços enlairats, la reconstrucció de l'església i la benedicció de les noves campanes, la construcció de l'hospital nou o la remodelació de l'Institut Ramon Muntaner.

Anys de Corpus i de manifestacions externes de religiositat, de Fires i festes de Santa Creu, de romiatges a la Salut de Terrades, de festes de la bicicleta i de gegants i capgrossos i de celebracions de dies de la victòria, almenys de la victòria d'uns sobre els altres.

I les visites de Franco, Miquel Mateu, Dalí, sempre tan excèntric, i Carles Fages de Climent, i els prínceps i després reis, i els veremadors, les primeres eleccions democràtiques, Tarradellas i Pujol, i el cisteller Salvador Domínguez, les germanes Sepulcre, teixidores de palma de Pasqua, el guitarrista Eusebi Solà i el constructor de tenores Joan Roca, i tantes i tants figuerenques i figuerencs anònims i per això tan importants i que sense cap mena de dubte donen veritable sentit a aquest llibre.

L'excel·lent treball d'Inés Padrosa reivindica d'una manera clara la importància del patrimoni fotogràfic en la interpretació i recuperació del nostre passat. Avançar en el desenvolupament d'estratègies que en garanteixin la seva conservació i difusió hauria de deixar de ser, encara a hores d'ara, una reivindicació per esdevenir una obligació assumida activament per les diferents administracions.

Joan Boadas i Raset

Una obra de referència sobre la parròquia

Puigvert, Joaquim M.
Església, territori i sociabilitat (s. XVII-XIX).
 Eumo Ed.
 Vic, 2001, 232 pàgines.

En aquest volum l'historiador Joaquim M. Puigvert presenta una síntesi interpretativa de la parròquia catalana durant l'Antic Règim, des del concili de Trento fins a les reformes liberals. Ho fa des del coneixement extern de l'Església, i amb un bagatge metodològic i d'investigació notable i rigorós; no en va aquest llibre és el fruit de molts anys de treball sobre l'Església catalana i, en particular, sobre la parròquia. És el resultat d'un llarg treball d'arxiu, però també de

la reflexió sobre la producció historiogràfica feta des de la mateixa institució. I aquesta reflexió no només parteix de la història comparada, sinó també, i potser sobretot, de l'anàlisi d'actors importants d'aquesta història: Puigvert ja ens havia donat a conèixer, en una obra anterior, modèlica, la figura del rector Calderó de Riudellots, i ara ens descobreix un prototipus de rector cultivat (il·lustrat?): el rector Mirambell de Sant Esteve Sesgueioles. No us penseu pas, però, que és una obra de personatges —encara que se n'hi presenten alguns de ben significatius—: el que fa *Església, territori i sociabilitat* (s. XVII-XIX) és donar les pautes necessàries per entendre les actuacions de l'Església-institució i sobretot — voldria recalcar-ho— de l'Església-comunitat, en la qual té una participació directa el poble, rural i urbà.

El llibre comença amb un primer capítol dedicat al govern del territori per part de l'Església. La divisió territorial, amb l'exemple del bisbat de Girona, efectuat a partir de les conferències morals de 1718, demostra una visió profunda del territori, de com s'havia dividit per efectuar la tasca pastoral; però també com aquestes demarcacions, a un nivell inferior, parroquial, comportaven problemes a l'hora de delimitar parròquies, posem per cas per cobrar el delme.

- CALBÓ, Josep; PARDINI, Giovanni; RIGOLA, Miquel (ed.). *The nitrogen cycle and Sustainability: a multidisciplinary approach*. Girona: Universitat de Girona, 2001. 270 p.
- CANTÓN I PLAYA, Pere. *Les comarques gironines, del paleolític als visigots*. Salt: Edició de l'autor, 2001. 560 p.
- CARBONELL, Eudald; MOSQUERA, Marina. *Las claves del pasado, las llaves del futuro*. Tarragona: Arola, 2000. 204 p.
- CASERO, Just M. *Quiosc*. Girona: CCG, 2001. 336 p.
- CASTILLO, Maria Àngels; BASTART, Jordi. *Sortides amb família. L'Empordà i la Serra de l'Albera: excursions i activitats; Salinas, Bassegoda, l'Albera, de Figueres al Cap de Creus*. Barcelona: Pòrtic, 2001. 154 p.
- COLOMER, David. *Danys col·laterals*. Barcelona: Quaderns Crema, 2001. 181 p.
- COLOMER, Josep; SERRA, Manel. *El Ripollès: coneguem l'entorn de Campdevàrol*. Campdevàrol: ed. de l'autor, 1999. 144 p.
- CUARTIELLA, Maria Mercè. *Cuando las cosas van mal*. La Laguna: Ayuntamiento de La Laguna, 2000. 175 p.
- CUÉLLAR, Alexandre. *Altres temps, altres hores*. Girona: CCG, 2001. 304 p.
- DD. AA. *Joves escrits: premis juvenils de creació literària de la vila de Roses (1996-2000)*. Solsona Comunicacions, 2000. 200 p.
- DD. AA. *II Taller Internacional de Gestión Universitaria. Actas de las ponencias y comunicaciones*. Girona: Universitat de Girona, 2001. 278 p.
- DD. AA. *Societats pluriculturals i educació: la interculturalitat com a resposta*. Girona: Universitat de Girona, 2001. 213 p.

La geografia parroquial serveix per controlar el territori, la referència al salpàs és un exemple clarificador. Davant de la parròquia hi havia el rector, una figura estretament connectada amb el poble pel seu origen social —procedia sobretot dels estrats superiors de la pagesia—, però que hi tornava, després de passar pel seminari, investit d'un caràcter de notable local. Val la pena remarcar que és en aquest apartat on l'autor trenca algun tòpic encara imperant sobre la situació material i cultural del rector de parròquia rural, el qual, però, cal entendre com una peça més; ja hem dit que el llibre parla, sobretot, de la participació dels laics en l'església. Així, l'autor fa un repàs d'institucions com les obrieres parroquials —on estudiava les dotacions i les dificultats per fer front a les necessitats derivades de l'engrandiment dels temples o la seva ornamentació—, de les relacions amb el govern de la universitat i l'elecció dels obrers, per passar a tractar una altra institució en la qual la sociabilitat local trobà el nexa d'unió entre allò religiós i allò festiu o purament lúdic: la confraria.

L'obra acaba amb l'anàlisi de com l'Estat liberal instaurat en el segle XIX afectà les institucions parroquials. La supressió del delme i la primícia van representar un cop fort per a la parròquia i els rectors, en part compensat pel Concordat de 1851. I tan o més importants que aques-

tes mesures van ser les relacions imposades per la nova societat liberal a l'interior de l'Església-comunitat, però això forma part d'un altre capítol de la història que ja no figura en aquest volum.

Com es pot veure ens trobem davant d'una obra important, que s'haurà de citar en tots els estudis sobre la parròquia, però també d'una obra per ser llegida per tota persona que vulgui entendre el pes de l'Església a les societats rurals de l'Antic Règim. Sens dubte, serà un llibre de referència.

Pere Gifre i Ribas

Una nit de xerinol·la a les tavernes d'Olot

GIRONA, Àngel i OLLER, Joan
Cançons d'Olot
 Editorial: Llibres de Batet
 Any: 2001

«Aulot è molt verd / Aulot è molt maco / A l'estiu fa calor, / A l'hivern hi fa fred / Però tabé / Tant l'istiu com l'hivern è molt maco», diu la lletra d'un dels temes inclosos en un llibre i CD d'Àngel Girona i Joan Oller que s'ha editat aquest estiu amb l'explicít títol de *Cançons d'Olot*. No és el primer cop que a la capital garrotxina es publica un recull sonor de cançons de taverna —el precedent immediat és *Reputricànticus*, enre-

gistrat el 1981— i no obstant això *Cançons d'Olot* ha esdevingut un producte inèdit perquè els temes estan acompanyats d'una notable documentació complementària. Reuneix la temàtica irònica per fer xerinol·la (com la cançoneta de Carles Fontfreda i Antoni Brossa —els Déu ni Duo— a la qual pertany l'estrofa que obre aquest article), en la qual es mantenen els modismes de la parla olotina, al costat d'arranjaments de cançons tradicionals d'origen molt reculat, quasi tots fruit d'un important treball de recerca entre el supervivents d'aquella generació que matava les hores als hostals i anava transmetent o improvisant cançons de divertiment i una versió cantada de la Coral Crosca de la sardana *Adéu vila d'Olot*, composició del mestre Casanova amb lletra de Francesc Bartrís. La lògica desaparició dels vells intèrprets i molts dels espais d'esbarjo tradicionals fa especialment oportú aquest recull, on queda retratat un fragment de la rebotiga del tarannà d'Olot. L'han subtitulat *A les set per als que tinguin set*, que és el crit de guerra amb què la colla a la qual pertanyen Girona i Oller es mobilitza alguns cap de setmana per fer barrila, assumint —per dir-ho d'alguna manera— la responsabilitat de mantenir en vida el llegat del costumari local que la guerra i el franquisme quasi van fer desaparèixer. Aquest recorregut enolegmusical, a Olot té un nom ben especí-